

INTRODUCTION TO
ARBITRATION

U Tin Maung Sein
Advocate, Legal Advisor, Arbitrator
Vice President (College of Myanmar Arbitrators)
11.7.2026



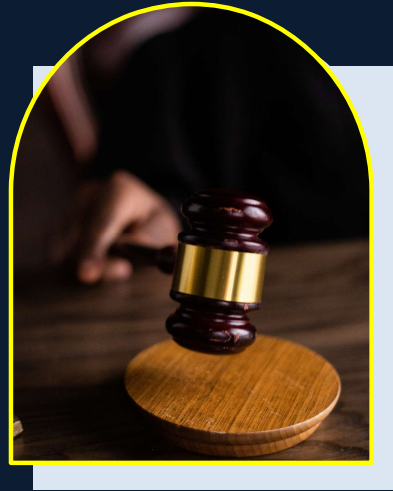
AGENDA

- I**
**Introduction
to
Arbitration**
 - II**
**History of
Arbitration**
 - III**
**Model
Arbitration
Clause**
 - IV**
**Refer to
Arbitration
and stay of
suit before
the court**
- 

I SECTION ONE

INTRODUCTION TO ARBITRATION





အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း

Introduction to Arbitration

တရားရုံးပြင်ပ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း နည်းလမ်းများ (Alternative Dispute Resolution - ADR) အနက် နိုင်ငံတကာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကဏ္ဍတွင် အသုံးအများဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံး ဖြေရှင်းနည်းစနစ်

| နယူးယောက် ကွန်ဗင်းရှင်း (New York Convention)



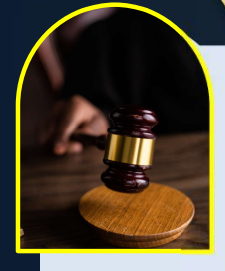
170+

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံပေါင်း

ကုလသမဂ္ဂ၏ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်ကြီး

- 📅 ၁၀.၆.၁၉၅၈ ရက်နေ့တွင် New York ၌ ကျင်းပခဲ့ပြီး ၀၇.၀၆.၁၉၅၉ ရက်နေ့တွင် စတင် အတည်ပြု အသက်ဝင်ခဲ့သည်။
- 🚩 မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၆.၄.၂၀၁၃ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ၁၅.၇.၂၀၁၃ ရက်နေ့တွင် (၁၄၉) နိုင်ငံမြောက် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။
- 🌐 ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးနီးပါး ပါဝင်သဖြင့် Private International Law (နိုင်ငံတကာ ပုဂ္ဂလိကဥပဒေ) နယ်ပယ်တွင် အအောင်မြင်ဆုံး စာချုပ်ကြီး ဖြစ်သည်။

| မှုခင်းအမျိုးအစားနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းစနစ်



🛡️ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ (Criminal)

နိုင်ငံတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအား ဖမ်းဆီးအရေးယူရန်နှင့် လွှဲပြောင်းရန်အတွက် နိုင်ငံ အချင်းချင်း တိုက်ရိုက်ချုပ်ဆိုထားသော **စာချုပ် (Treaty)** များ ရှိတတ်ကြသည်။

ဥပမာ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အာဆီယံနိုင်ငံများအကြား ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီချက်များ ရှိပြီးဖြစ်သည်။

👛 ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး (Commercial)

နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုတွင် နိုင်ငံသားအချင်းချင်း သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း ပြဿနာဖြစ်ပါက တိုက်ရိုက်အရေးယူရန် နိုင်ငံချင်းစာချုပ်များ မရှိတတ်သဖြင့် ဖြေရှင်းရန် အလွန် ခက်ခဲသည်။

ဤကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးအငြင်းပွားမှုများ အား ထိရောက်စွာ ဖြေရှင်းရန် ကုလသမဂ္ဂမှ ဦးဆောင်၍ New York Convention ကို ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

| မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ



📌 ၂၀၁၆ ခုနှစ် ပြဋ္ဌာန်းချက်:

၅.၁. ၂၀၁၆ ရက်နေ့တွင် ခေတ်မီဆန်းသစ်သော အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၁၆) ကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

📌 ပြည်တွင်း/ပြည်ပ ဖြေရှင်းနိုင်မှု:

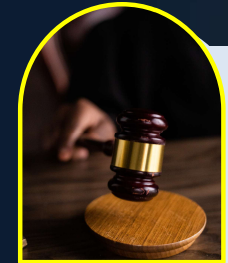
နိုင်ငံခြားသားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားအကြားသာမက ပြည်တွင်း မြန်မာနိုင်ငံသားအချင်းချင်း ဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုများကို လည်း ဖြေရှင်းနိုင်သည်။

⚖️ ဆုံးဖြတ်ချက်အား အတည်ပြုခြင်း

အနုညာတနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းပြီးနောက် ရရှိလာသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် (Arbitral Award) ကို အမှုရှုံးနိမ့်သွားသူ (သို့မဟုတ်) ကုမ္ပဏီတည်ရှိရာ နိုင်ငံ၏ သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးတွင် တိုက်ရိုက်အတည်ပြုချက် ရယူနိုင်သည်။

အနိုင်ရရှိသူသည် သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း လျော်ကြေးငွေနှင့် ရသင့်ရထိုက်သော ငွေကြေးများကို ထိရောက်စွာ ပြန်လည်ရရှိမည် ဖြစ်သည်။

| အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုဌာနများ



★ အဓိက အားသာချက်များ

- 🕒 အချိန်နှင့် ငွေကုန်သက်သာခြင်း
- 🔒 Privacy (လျှို့ဝှက်ချက်လိုခြံမှု)
- ✅ Final & Binding (အယူခံဝင်ခွင့်မရှိ)
- 👤 ခုံသမာဓိလူကြီးများကို စိတ်ကြိုက် ရွေးချယ်နိုင်ခြင်း

🏛️ MAC ဗဟိုဌာန

Myanmar Arbitration Centre

UMFCCI မှ ဦးဆောင်ဖွဲ့စည်းထားသော အစိုးရမဟုတ်သည့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းကြီး ဖြစ်သည်။

အငြင်းပွားမှုကိစ္စရပ်များအတွက် တရားဝင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး အကြံဉာဏ်ရယူနိုင်သည်။

🏢 MIAC ဗဟိုဌာန

Myanmar International Arbitration Centre

တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး တရားဝင် ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသော လွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။

ပြည်တွင်းပြည်ပ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းများကို အထူးပြုဆောင်ရွက်သည်။

II

SECTION TWO

History of Arbitration



| အနုညာတစီရင်ခြင်း၏ သမိုင်းဦးအစ (Ancient History)



👑 ဆော်လမွန်ဘုရင်ကြီး (King Solomon)

အနုညာတစနစ်သည် ၁၉၅၉ နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်းထက် **နှစ်ပေါင်းထောင်ချီ၍ ပိုမိုစေ့စီးစွာ** စတင်တည်ရှိခဲ့သော အထောက်အထားများ ရှိပါသည်။

သမိုင်းက အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ပထမဦးဆုံးသော ခုံသမာဓိလူကြီး (First Arbitrator) မှာ **ဆော်လမွန်ဘုရင်ကြီး** ဖြစ်ပြီး ၎င်းကို BC 970 တွင် ဂျေရုဆလင်မြို့၌ မွေးဖွားခဲ့ကာ BC 931 တွင် နတ်ရွာစံခဲ့သည်။

⚖️ မိသားစုဥပဒေဆိုင်ရာ အနုညာတစီရင်ထုံး

ကလေးတစ်ဦးအား မိမိသားဖြစ်ကြောင်း မိခင်နှစ်ဦး အပြင်းအထန်ငြင်းခုံရာတွင် ဘုရင်ကြီးက ကလေးအား ဓား ဖြင့်နှစ်ခြမ်းခွဲ၍ မျှတစွာ ယူစေရန် အမိန့်ချခဲ့သည်။

မိခင်အရင်းဖြစ်သူက ကလေးအသက်ရှင်စေရန် ပြိုင်ဘက်အား ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သဖြင့် ဘုရင်ကြီးသည် မိခင်အရင်းကို မှန်ကန်စွာ ဆုံးဖြတ်ခွဲခြားပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ကမ္ဘာ့အစောဆုံး မိသားစုဥပဒေ (Family Law) အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းချက် ဖြစ်သည်။



| အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ အနုညာတဥပဒေနှင့် ဂျေးစာချုပ်

🏛️ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ အနုညာတဥပဒေ

အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ၁၆၉၈ ခုနှစ်ကတည်းက ပါလီမန်မှ ပထမဆုံးသော **Arbitration Statute (အနုညာတဥပဒေ)** ကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး လက်ရှိအချိန်တွင် **1996 Arbitration Act** ကို အတည်ပြုကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။

📜 ဂျေးသဘောတူစာချုပ် (Jay Treaty - 1795)

အင်္ဂလန် (UK) နှင့် အမေရိကန် (USA) တို့အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော အငြင်းပွားမှုများကို စစ်မက်မဖြစ်ပွားစေဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းရန်အတွက် **၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် Jay Treaty ကို ချုပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။**

ထိုစာချုပ်အရ အနုညာတခုံသမာဓိစနစ်ဖြင့် အောင်မြင်စွာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေသမိုင်းတွင် သမိုင်းဝင် အမွေအနှစ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။



| အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အနုညာတစနစ်သမိုင်း

1799

ဂျော့ချ်ဝါရှင်တန် သေတမ်းစာ

ပထမဆုံးသမ္မတကြီး၏ မြော်မြင်ချက်နှင့် ဥပဒေဖွံ့ဖြိုးမှု

- 📖 အမေရိကန် ပထမဆုံးသမ္မတကြီး **George Washington** သည် ၁၄.၁၂.၁၇၉၉ တွင် မကွယ်လွန်မီ ၎င်း၏သေတမ်းစာ၌ အငြင်းပွားစရာရှိပါက ခုံသမာဓိဖြင့်သာ ဖြေရှင်းရန် **Arbitration Clause (ခုံသမာဓိအပိုဒ်ခွဲ)** ကို စံနမူနာအဖြစ် ထည့်သွင်းခဲ့သည်။
- 📖 USA အစိုးရအနေဖြင့် ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် "The Arbitration Act 1888" ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး၊ လက်ရှိတွင် **"The Federal Arbitration Act of 1925 (FAA)"** ကို လက်ခံကျင့်သုံးနေသည်။
- 📌 **နိဂုံးချုပ်:** အနုညာတစနစ်သည် ၁၉၅၉ နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်းထက် သမိုင်းကြောင်းများစွာ ပိုမိုနက်ရှိုင်းပြီး လူသားတို့၏ ငြိမ်းချမ်းစွာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

III SECTION THREE

Model Arbitration Clause



UNCITRAL စံပြအနုညာတစာပိုဒ်နှင့် Party Autonomy



UNCITRAL ဥပဒေမူဘောင်

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကြီးက ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် **UNCITRAL Rules** အတိုင်း အနုညာတစာကို စာချုပ်များတွင် ထည့်သွင်းချုပ်ဆိုနိုင်ရန် စံပြစာပိုဒ်ကို သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။

Party Autonomy ဆိုသည်မှာ အငြင်းပွားသူနှစ်ဘက်မှ မိမိတို့အလိုကျ ခုံသမာဓိအဖွဲ့ ခုံရုံးတည်နေရာ၊ ဘာသာစကားနှင့် ဥပဒေတို့ကို လွတ်လပ်စွာ သဘောတူရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ကို ဆိုလိုသည်။

လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်နိုင်သော အချက် (၄) ချက်

- > **(က) အဆုံးအဖြတ်ခံမည့်အဖွဲ့:** တင်သွင်းအဆုံးအဖြတ်ခံမည့် ခုံသမာဓိ အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်ကို သတ်မှတ်ခြင်း။
- > **(ခ) ခုံသမာဓိအရေအတွက်:** ၁ ဦး သို့မဟုတ် ၃ ဦး သတ်မှတ်ခြင်း။
- > **(ဂ) လုပ်ဆောင်မည့်နေရာ:** ခုံရုံးထိုင်မည့် မြို့နှင့် နိုင်ငံကို သတ်မှတ်ခြင်း။
- > **(ဃ) ဘာသာစကား:** စီရင်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် ဘာသာစကား။

Model Arbitration Clause (English Specimen)



DISPUTE RESOLUTION

Any dispute, controversy or claim arising out of or relating to this contract, or the breach, termination or invalidity thereof, the Parties shall seek to resolve the matter amicably through good faith discussions among the Parties. If the Parties fail to resolve amicably hereof, within Thirty (30) days from the issuance of a written notice from a Party to the other Party of the dispute, any such disputes shall be settled by arbitration proceeding in Myanmar in accordance with the Myanmar Arbitration Law (2016) as the same may be amended, modified, substituted or replaced from time to time.

- (a) The appointing authority shall be **MAC / MIAC / Ad hoc**.
- (b) The arbitration tribunal shall consist of **three (3)** arbitrators, one of whom shall be appointed by each of the Parties hereto and the third arbitrator shall be appointed by the two (2) arbitrators so appointed by the Parties.
- (c) The place of arbitration shall be in **Yangon, Myanmar**.
- (d) All communications and proceeding will be held in the **Myanmar language**. The arbitral award will be final and binding upon the Parties. Any arbitral award may be entered in any court of competent jurisdiction.

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း စာပိုဒ် (မြန်မာမူနမူနာ)



ဇ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း

ဤသဘောတူစာချုပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆက်နွယ်၍သော်လည်းကောင်း ပေါ်ပေါက်လာသော မည်သည့်အငြင်းပွားမှုမဆို သို့မဟုတ် သဘောတူစာချုပ်အား ချိုးဖောက်ခြင်း၊ ရပ်စဲခြင်း၊ တရားမဝင်ခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုဖြစ်သူတို့သည် တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် ကောင်းမွန်သောစိတ်ထားဖြင့် အခင်မင်မပျက် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း ငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းကြရပါမည်။ အကယ်၍ နှိုက်တစ်ပေးသည့်ရက်မှ ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း မဖြေရှင်းနိုင်ပါက အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၁၆) (အချိန်နှင့်တပြေးညီ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ထားခြင်းများအပါအဝင်) နှင့်အညီ အပြီးသတ်ဖြေရှင်းရမည်။

(က) အနုညာတခုံသမာဓိနည်းဖြင့်ဖြေရှင်းရန်အတွက် MAC / MIAC / Ad hoc ကိုရွေးချယ်ပါသည်။

(ခ) အနုညာတခုံရုံးအတွက် ခုံသမာဓိ (၃) ဦး ခန့်အပ်ပါမည်။ အငြင်းပွားသူနှစ်ဘက်မှ တစ်ဦးစီနှင့် ထိုရွေးချယ်ထားသော ခုံသမာဓိနှစ်ဦးမှ တတိယခုံသမာဓိကို ထပ်မံရွေးချယ်ပေးရပါမည်။

(ဂ) အနုညာတခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအား မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြုလုပ်ရပါမည်။

(ဃ) အနုညာတခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာစာ/စကား အသုံးပြုပါမည်။ ခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် စည်းနှောင်အားရှိစွာဖြင့် နောက်ဆုံးအတည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ တင်ပြအတည်ပြုချက်ရယူနိုင်ရပါမည်။



| ရက်ပေါင်း (၃၀) ညှိနှိုင်းမှုနှင့် Ad Hoc အနုညာတဥပဒေ

🕒 ညှိနှိုင်းမှုနှင့် ရွေးချယ်မှုများ

နမူနာစာပိုဒ်တွင် ခုံရုံးသို့မသွားမီ **ရက်ပေါင်း (၃၀)** အတွင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းရန် ကန့်သတ်ချက်ကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ဤအချက်ကို နှစ်ဦးသဘောတူ ထည့်သွင်းရန် လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသည်။

Ad hoc Arbitration: သီးခြားအနုညာတဗဟိုဌာနများ၏ စည်းမျဉ်းများအောက်တွင် မဖြေရှင်းဘဲ သီးခြားလွတ်လပ်သော ခုံသမာဓိများနှင့် မိမိတို့စိတ်ကြိုက် ပုံစံဆွဲ၍ ဖြေရှင်းခြင်း ဖြစ်သည်။

📋 အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၁၆)

👉 ပုဒ်မ ၁၃ (က):

အငြင်းပွားသူများက အခြားနည်းသဘောတူထားခြင်းမရှိလျှင် မည်သည့်နိုင်ငံသားမဆို ခုံသမာဓိအဖြစ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

👉 ပုဒ်မ ၁၃ (ခ):

အငြင်းပွားသူများသည် ခုံသမာဓိတစ်ဦး သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိများကို ခန့်ထားရန် နည်းလမ်းအား လွတ်လပ်စွာ သဘောတူသတ်မှတ်နိုင်သည်။



Ad Hoc အနုညာတစနစ်၏ အားသာချက်/အားနည်းချက်

✓ အဓိက အားသာချက်များ (Pros)

- ✓ **စိတ်ကြိုက်ပုံစံဆွဲနိုင်ခြင်း**: အငြင်းပွားသူများ၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ ပုံစံဆွဲ၍ ပြုလုပ်နိုင်သည်။
- ✓ **ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်း**: နှစ်ဖက်အငြင်းပွားသူများမှ ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းများ (Rules) ဆွဲ၍ ပြုလုပ်နိုင်သည်။
- ✓ **အချိန်သတ်မှတ်ချက်**: အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားကို နှစ်ဦးသဘောတူ လွတ်လပ်စွာသတ်မှတ်နိုင်သည်။
- ✓ **အုပ်ချုပ်မှုစရိတ်သက်သာခြင်း**: Arbitration အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ပေးရသော စရိတ်စကများ မပေးရပါ။

⚠ အဓိက အားနည်းချက် (Cons)

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပံ့ပိုးမှုမရှိခြင်း

Arbitration နှင့်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်း (Institutions) များတွင် ခိုင်မာသော ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းများ (Rules) ရှိသည့်အတွက် အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းနှင့် ပံ့ပိုးပေးမှုများ ကောင်းမွန်စွာ ရရှိနိုင်သည်။

သို့သော် **Ad hoc Arbitration** တွင်မူ နှစ်ဖက်အငြင်းပွားသူများမှ လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုလုံးကို ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲရမည် ဖြစ်သည်။

IV

SECTION FOUR

Refer to Arbitration and stay of suit before the court



| တရားရုံးတရားစွဲဆိုမှုနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း



? တရားရုံးတွင် တရားစွဲဆို၍ မရတော့ဘူးလား။

စာချုပ်များတွင် **Arbitration Clause (အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း စာပိုဒ်)** ထည့်သွင်းထားသော်လည်း တရားရုံးတွင် တရားစွဲဆိုခြင်းကို တိုက်ရိုက်ပိတ်ပင်ထားသည့် ဥပဒေမရှိပါ။ တရားလိုက စွဲဆိုလိုပါက စွဲဆိုနိုင်ပါသည်။

သို့သော် စာချုပ်ပါ သဘောတူညီချက်အရ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသာ ဖြေရှင်းလိုသည့် တရားပြိုင်အနေဖြင့် တရားရုံး၌ ခုခံကာကွယ်ပိုင်ခွင့်များ ရှိပါသည်။

🔑 တရားပြိုင်မှ လျှောက်ထားရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်

- ❗ အငြင်းပွားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိ၏ **ပထမဆုံး ရေးသားတင်ပြချက် (ချေလွှာ)** ကို တရားရုံးသို့ မတင်သွင်းမီ အချိန်မီ လျှောက်ထားရမည်။
- 📝 စာချုပ်တွင် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ပါဝင်ပြီး မိမိအနေဖြင့် ခုံသမာဓိစနစ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်လိုကြောင်း တရားရုံးသို့ စာဖြင့် ရေးသားလျှောက်ထားရမည်။
- 📋 သဘောတူညီချက် ပျက်ပြယ်ခြင်းမရှိပါက တရားရုံးသည် အမှုအား **အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မဖြစ်မနေ လွှဲအပ်ရမည်** ဖြစ်သည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀ (က၊ ခ၊ ဃ)



🔗 ပုဒ်မ ၁၀ (က) - အနုညာတသို့ လွှဲအပ်ခြင်း

အငြင်းပွားသူတစ်ဦးဦးက အဓိကအကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စာဖြင့် ရေးသားတင်ပြချက် တစ်စုံတစ်ရာ စတင်မတင်သွင်းမီ **အနုညာတစီရင်ခြင်း ခံယူစေရန် လွှဲအပ်ပေးဖို့ တရားရုံးသို့ လျှောက်ထားနိုင်သည်။**

တရားရုံးသည် သဘောတူညီချက် ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ အကျိုးမသက်ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်ရန်မဖြစ်နိုင်ခြင်း မတွေ့ရှိပါက အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူစေရန် မလွဲမသွေ လွှဲအပ်ရမည်။

🕒 ပုဒ်မ ၁၀ (ခ) - ခုံရုံး၏ လွတ်လပ်ခွင့်

တရားရုံးတွင် အငြင်းပွားပြဿနာသည် မပြီးပြတ်သေးဘဲ ဆိုင်းငံ့ရှိနေစေကာမူ **အနုညာတခုံရုံးက စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်နိုင်သည်။**

ပုဒ်မ ၁၀ (ဃ) - တရားရုံးတရားစွဲဆိုမှု ဆိုင်းငံ့ခြင်း

တရားရုံးသည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူရန် လွှဲအပ်ခဲ့ပါက တရားရုံးရှိ တရားစွဲဆိုဆောင်ရွက်မှုအားလုံးကို **ဆိုင်းငံ့ထားရန် အမိန့်ချမှတ်ရမည် (Stay of suit)။**

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀ (ဂ၊ င၊ စ)



အယူခံဝင်ခွင့် ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ

- ❶ ပုဒ်မ ၁၀ (င) - အယူခံမဝင်ရ:
တရားရုံး၏ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ လွှဲအပ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် မည်သူမျှ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် မရှိစေရ။
- ❷ ပုဒ်မ ၁၀ (စ) - အယူခံဝင်ခွင့်ရှိ:
အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ လွှဲအပ်ရန် ငြင်းဆိုသည့် တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်တွင်မူ အယူခံဝင်ရောက်နိုင်သည်။

⚠ ပုဒ်မ ၁၀ (ဂ) - ငြင်းပယ်ခြင်း၏ သက်ရောက်မှု

တရားရုံးသည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူရန် လွှဲအပ်ခြင်းကို ငြင်းပယ်ပါက -

တရားစွဲဆိုဆောင်ရွက်မှု မပြုလုပ်မီက အနုညာတသဘောတူညီချက်ပါ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချမှတ်ခဲ့သည့် မည်သည့် အနုညာတဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ကမျှ တရားစွဲဆိုဆောင်ရွက်မှု၌ အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိစေရ။

* သဘောမှာ တရားရုံးက အနုညာတသို့ မလွှဲပြောင်းဘဲ ကိုယ်တိုင်စီရင်ရန် ဆုံးဖြတ်ပါက အနုညာတလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ သက်ရောက်မှုကို တရားရုံးက ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည် မဟုတ်ပါ။



အဆီယံဒေသတွင်း အနုညာတဗဟိုဌာနများ (၁ မှ ၆)

နိုင်ငံ (COUNTRY)	အနုညာတဗဟိုဌာနအမည် (ARBITRATION CENTRE)	အတိုကောက်အမည် (ABBREVIATION)
မြန်မာနိုင်ငံ	(က) Myanmar Arbitration Centre	MAC
	(ခ) Myanmar International Arbitration Centre	MIAC
စင်ကာပူ	Singapore International Arbitration Centre	SIAC
မလေးရှား	Asian International Arbitration Centre (Kuala Lumpur)	AIAC
ထိုင်းနိုင်ငံ	Thailand Arbitration Centre	THAC
အင်ဒိုနီးရှား	Indonesia International Arbitration Center	INCIAC
ဘရူနိုင်း	Brunei Darussalam Arbitration Centre	BDAC

အဆီယံဗဟိုဌာနများ (၇ မှ ၁၀) နှင့် တီမောလက်စ်တေ



≡ အဆီယံဗဟိုဌာနများ (၇ မှ ၁၀)

- ✓ **ဖိလစ်ပိုင်:** PICCR (Philippine Int'l Center for Conflict Resolution) နှင့် PDRC (Philippine Dispute Resolution Centre)
- ✓ **ဗီယက်နမ်:** VIAC (Vietnam International Arbitration Centre)
- ✓ **ကမ္ဘောဒီးယား:** NCAC (National Commercial Arbitration Centre)
- ✓ **လာအိုနိုင်ငံ:** OEDR (Lao Organization for Economic Disputes Resolution)

🚩 တီမောလက်စ်တေနိုင်ငံ (Timor-Leste)

၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် **New York Convention** အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာပြီး အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ယခင်က အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကိုသာ မှီခိုကျင့်သုံးခဲ့ရသည်။

စင်ကာပူနိုင်ငံ (SIAC) အား မှီခိုနေရဆဲဖြစ်ခြင်း:

တီမောလက်စ်တေတွင် ကိုယ်ပိုင်အနုညာတဗဟိုဌာန (Institutions) များ ကောင်းမွန်စွာ မဖွံ့ဖြိုးသေးသဖြင့် လက်ရှိအချိန်ထိ စင်ကာပူရှိ **SIAC** ကိုသာ အဓိက အားထားမှီခိုနေရဆဲ ဖြစ်သည်။



*Introduction
to
Arbitration*





Questions?

Thank you for your attention.

